

SODBA SODIŠČA (drugi senat)
z dne 26. maja 2005*

V zadevi C-132/03,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 234 ES, ki ga je vložilo Consiglio di Stato (Italija) z odločbo z dne 28. januarja 2003, ki je na Sodišče prispela 25. marca 2003, v postopku

Ministero della Salute

proti

Coordinamento delle associazioni per la difesa dell'ambiente e dei diritti degli utenti e dei consumatori (Codacons),

Federconsumatori,

ob udeležbi

Legga delle Cooperative,

* Jezik postopka: italijanščina.

Associazione Italiana Industrie Prodotti Alimentari (AIIPA),

Adusbef,

SODIŠČE (drugi senat),

v sestavi C. W. A. Timmermans (poročevalec), predsednik senata, C. Gulmann in R. Schintgen, sodnika,

generalni pravobranilec: P. Léger,
sodna tajnica: Múgica Arzamendi, glavna administratorka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 9. junija 2004,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za Coordinamento delle associazioni per la difesa dell'ambiente e dei diritti degli utenti e dei consumatori (Codacons) C. Rienzi in F. Acerboni, odvetnika,

- za Associazione Italiana Industrie Prodotti Alimentari (AIIPA) G. Ferrari in F. Capelli, odvetnika,

- za italijansko vlado I. M. Braguglia, zastopnik, skupaj z M. Fiorillijem, avvocato dello Stato,

- za Komisijo Evropskih skupnosti I. Martínez del Peral in A. Aresu, zastopnika,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 3. marca 2005

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 2(2)(b) Uredbe Sveta (ES) št. 1139/98 z dne 26. maja 1998 o obveznih navedbah pri označevanju nekaterih živil, proizvedenih iz gensko spremenjenih organizmov, ki so različne od tistih, predpisanih z Direktivo 79/112/EGS (UL L 159, str. 4), kot je bila spremenjena z Uredbo Komisije (ES) št. 49/2000 z dne 10. januarja 2000 (UL L 6, str. 13, v nadaljevanju: Uredba št. 1139/98).

- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora, ki poteka med Coordinamento delle associazioni per la difesa dell'ambiente e dei diritti degli utenti e dei consumatori (Codacons) (koordinacija združenj za varstvo okolja in zaščito pravic uporabnikov in potrošnikov, v nadaljevanju: Codacons) in Ministero della Salute (italijansko ministrstvo za zdravje).

- 3 Predmet tega spora je ničnostna tožba zoper Uredbo št. 371 ministra za zdravje z dne 31. maja 2001 o pravilih za izvedbo Direktive Komisije 99/50/ES z dne 25. maja 1999 o spremembi Direktive 91/321/EGS o začetnih in nadaljevalnih formulah za dojenčke in majhne otroke (GURI št. 241 z dne 16. oktobra 2001, str. 4, v nadaljevanju: Uredba št. 371/2001). Iz navedene uredbe izhaja, da navzočnosti gensko spremenjenih organizmov (v nadaljevanju: GSO), ki je posledica naključne kontaminacije, v razmerju, ki ne presega enega odstotka sestavin, iz katerih so pripravljene začetne in nadaljevalne formule za dojenčke in mlajše otroke, ni treba navesti pri označevanju teh formul.

Pravni okvir

Skupnostna ureditev

Skupnostna ureditev glede označevanja živilskih proizvodov, proizvedenih iz GSO

- 4 Uredba št. 1139/98 opredeljuje obvezne navedbe pri označevanju živil in živilskih sestavin, proizvedenih iz nekaterih GSO.
- 5 V četrti uvodni izjavi Uredbe št. 1139/98 je navedeno, da razlike med ukrepi, ki so jih sprejele nekatere države članice v zvezi z označevanjem živil in živilskih sestavin, proizvedenih iz teh GSO, utegnejo ovirati prosti pretok teh živil in živilskih sestavin in posledično neugodno vplivati na delovanje notranjega trga, tako da je treba sprejeti enotna skupnostna pravila za označevanje takih proizvodov.

6 V peti in šesti uvodni izjavi v tej uredbi je navedeno:

„(5) ker Uredba (ES) št. 258/97 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. januarja 1997 o novih živilih in novih živilskih sestavinah (UL L 43, str. 1) v členu 8 predpisuje dodatne posebne zahteve za označevanje za zagotovitev primerne obveščanja končnega potrošnika; ker se te dodatne posebne zahteve za označevanje ne uporabljajo za živila ali živilske sestavine, ki so se pred začetkom veljavnosti Uredbe (ES) 258/97 v Skupnosti v znatni meri uporabljale za prehrano ljudi in se zato ne razumejo kot nove;

(6) ker naj bi zaradi preprečevanja izkrivljanja konkurence veljale zahteve za označevanje, ki temeljijo na enakih načelih, glede obveščanje končnega potrošnika za živila in živilske sestavine, ki so iz GSO ali so pridobljeni iz njih in so bili dani na trg pred začetkom veljavnosti Uredbe (ES) št. 258/97 na podlagi odobritve, dane z Direktivo 90/220/EGS [Sveta z dne 23. aprila 1990 o namernem sproščanju gensko spremenjenih organizmov v okolje (UL L 117, str. 15)], ter za živila in živilske sestavine, ki se dajejo na trg po začetku veljavnosti te uredbe.“

7 Na podlagi člena 1(1) Uredbe št. 1139/98 ta velja za živila in živilske sestavine, proizvedene iz teh GSO:

— soje, urejene v Odločbi Komisije 96/281/ES z dne 3. aprila 1996 o dajanju v promet gensko spremenjene soje (*Glycine max* L.) s povečano toleranco za herbicid glifosat v skladu z Direktivo 90/220 (UL L 107, str. 10), in

- koruze, urejene v Odločbi Komisije 97/98/ES z dne 23. januarja 1997 o dajanju v promet gensko spremenjene koruze (*Zea mays* L.) z združeno spremembo za insekticidne lastnosti, prenesene z genom Bt-endotoksina, in povečano toleranco za herbicid glufosinat amonij v skladu z Direktivo 90/220 (UL L 31, str. 69).

- 8 V skladu s členom 2(3) Uredbe št. 1139/98 navedene zahteve za označevanje v bistvu določajo, da je treba, odvisno od primera, dodatno navesti „proizvedeno iz gensko spremenjene soje“ ali „proizvedeno iz gensko spremenjene koruze“.

- 9 Vendar Uredba št. 1139/98 predvideva izjemo od teh zahtev za označevanje, če je navzočnost sestavin, proizvedenih iz GSO naključna, pod pogojem, da le-ta ne presega praga ali dovoljene ravni.

- 10 Na podlagi štirinajste uvodne izjave v tej uredbi naključne kontaminacije ni mogoče izključiti. V četrti uvodni izjavi Uredbe št. 49/2000 je navedeno, da do naključne kontaminacije lahko pride na primer med gojenjem, žetvijo, prevozom, skladiščenjem ali predelavo.

- 11 Tako člen 2(2)(b) Uredbe št. 1139/98 določa:

„Za navedena živila ne veljajo dodatne posebne zahteve za označevanje, kadar:

[...]

- b) so snovi, pridobljene iz [GSO], opredeljene v členu 1(1), skupaj z vsemi drugimi snovmi, danimi na trg na podlagi Uredbe (ES) 258/97, pridobljenimi iz drugih [GSO], v živilskih sestavinah ali v živilih z eno samo sestavino navzoče v razmerju, ki ni višje od 1 % posamezne živilske sestavine ali živila z eno samo sestavino, če je ta navzočnost naključna.

Za to, da je navzočnost teh snovi naključna, morajo nosilci dejavnosti pristojnim organom predložiti dokaze, da so sprejeli ustrezne ukrepe, s katerimi so se izognili uporabi gensko spremenjenih organizmov (ali proizvodov iz njih), navedenih v prejšnjem odstavku, kot viru.“

¹² Člen 8(1) Uredbe št. 258/97 določa:

„Brez poseganja v druge zahteve prava Skupnosti v zvezi z označevanjem živil se za živila uporabljajo naslednje dodatne zahteve po posebnem označevanju, da bi tako zagotovili obveščenost končnega potrošnika v zvezi z:

- (a) vsemi značilnostmi ali lastnostmi živil, kot so:

— sestava,

— prehranska vrednost ali prehranski učinki,

— predvidena uporaba živila,

zaradi česar novo živilo ali živilska sestavina ni več enakovredna obstoječemu živilu ali živilski sestavini.

Šteje se, da novo živilo ali živilska sestavina ni več enakovredna za namene tega člena, če znanstvena presoja na podlagi ustrezne analize obstoječih podatkov lahko dokaže, da so presojene značilnosti drugačne v primerjavi z običajnim živilom ali živilsko sestavino ob upoštevanju sprejetih omejitev naravnih variacij teh značilnosti.

V tem primeru mora označevanje navesti spremenjene značilnosti ali lastnosti, skupaj z metodo, po kateri so navedeno značilnost ali lastnost pridobili;

- (b) prisotnostjo materiala v novem živilu ali živilski sestavini, ki ni prisoten v obstoječem enakovrednem živilu in ki lahko ima posledice za zdravje nekaterih skupin prebivalstva;

- (c) prisotnostjo materiala v novem živilu ali živilski sestavini, ki ni prisoten v obstoječem enakovrednem živilu in ki povzroča etično zaskrbljenost;

(d) prisotnostjo organizma, gensko spremenjenega s tehnikami genske spremembe, katerih nepopolni seznam je določen v delu 1 Priloge I A k Direktivi 90/220/EGS.“

13 Uredba št. 1139/98 je bila razveljavljena in člen 8(1)(d) Uredbe št. 258/97 nadomeščen z Uredbo (ES) št. 1829/2003 Parlamenta in Sveta z dne 22. septembra 2003 o gensko spremenjenih živilih in krmi (UL L 268, str. 1).

14 Ta zadnja uredba, ki je začela veljati 18. aprila 2004, v členih od 12 do 14 določa posebne zahteve pri označevanju živil, ki vsebujejo GSO ali so proizvedena iz GSO, kot tudi oprostitev od teh zahtev, če je kontaminacija z GSO tehnično neizogibna ali naključna in ne presega praga 0,9 %.

Splošna skupnostna ureditev glede označevanja živil

15 Tretja in četrta uvodna izjava Direktive Sveta 79/112/EGS z dne 18. decembra 1978 o približevanju zakonodaje držav članic o označevanju, predstavljanju in oglaševanju živil (UL 1979, L 33, str. 1) določata:

„ker je s to direktive treba določiti splošna pravila Skupnosti, ki se uporabljajo horizontalno za vsa živila, dana v promet;

ker je treba posebna pravila, ki se uporabljajo vertikalno samo za določena živila, določiti v okviru predpisov za te izdelke“.

16 V šesti uvodni izjavi te direktive je navedeno:

„ker mora vsaka ureditev označevanja živil predvsem obveščati in varovati potrošnika“.

17 Člen 3 Direktive 79/112 vsebuje izčrpen seznam navedb, ki jih je treba obvezno navesti pri označevanju živilskih proizvodov.

18 Prvi pododstavek člena 4(2) te direktive določa:

„Predpisi Skupnosti, ki veljajo za posebej navedena živila in ne za živila na splošno, lahko zahtevajo poleg navedb iz člena 3 še nadaljnje obvezne navedbe.“

- 19 Direktivo 79/112 je razveljavila in nadomestila Direktiva 2000/13/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. marca 2000 (UL L 109, str. 29), ki je začela veljati 26. maja 2000.

Skupnostna ureditev na področju živil za posebne prehranske namene za dojenčke in majhne otroke

- 20 Druga in tretja uvodna izjava Direktive Sveta 89/398/EGS z dne 3. maja 1989 o približevanju zakonodaje držav članic, ki se nanaša na živila za posebne prehranske namene (UL L 186, str. 27) razglašata, da ta direktiva pomeni prvo stopnjo pri odstranjevanju ovir za prosti pretok živil za posebne prehranske namene, ki so posledica razlik med nacionalnimi zakonodajami, in da je na sedanji stopnji predlagano približevanje nacionalnih zakonodaj namenjeno pripravi splošne določitve ukrepov, ki potrošniku omogočajo zaščito pred goljufijo glede lastnosti teh živil, in sprejetje pravil, po katerih je treba urediti označevanje živil.

- 21 V četrti uvodni izjavi Direktive 89/398 je navedeno:

„ker so izdelki po tej direktivi živila, katerih sestava in priprava morata biti posebej načrtovani zato, da izpolnjujejo posebne prehranske zahteve oseb, katerim so v glavnem namenjena; ker bo morda potrebno odstopanje od splošnih ali posebnih določb, ki se uporabljajo za živila, da bi dosegli poseben prehranski namen“.

22 Člen 1(2) te direktive določa:

„(a) Živila za posebne prehranske namene so živila, ki se zaradi specifične sestave ali načina proizvodnje bistveno razlikujejo od običajnih živil, ki so ustrezna zaradi njihovih zatrjevanih prehranskih namenov in so dana v promet tako, da navajajo to ustreznost.

(b) Posebna prehranska uporaba mora izpolnjevati posebne prehranske zahteve:

[...]

ali

(iii) dojenčkov ali majhnih otrok, ki so dobrega zdravja.“

23 V skladu s prvim podstavkom člena 4(1) Direktive 89/398 se posebni predpisi, ki se uporabljajo za skupine živil za posebne prehranske namene iz Priloge I k tej direktivi, predpišejo s posebnimi direktivami. Med temi skupinami so med drugimi navedene v točki 1 „Začetne formule za dojenčke“, v točki 2 „Nadaljevalno mleko za dojenčke in nadaljevalna hrana“ in v točki 3 „Živila za dojenčke“.

24 Na podlagi drugega pododstavka pod (f) člena 4(1) Direktive 89/398 navedene posebne direktive lahko vsebujejo zlasti določbe o označevanju, predstavitvi in oglaševanju proizvodov, ki spadajo v eno od skupin živil iz Priloge I k tej direktivi.

25 Člen 7 te direktive določa:

„1. Direktiva 79/112[...], nazadnje spremenjena z Direktivo 89/395/EGS, se za živila iz člena 1 uporablja po spodaj navedenih pogojih.

[...]

3. Označevanje živil, za katera ni bila sprejeta nobena posebna direktiva v skladu s členom 4, mora vključevati tudi:

[...]

4. Posebne zahteve za označevanje živil, za katera je bila sprejeta posebna direktiva, se navedejo v tej direktivi.“

26 Na podlagi člena 4(1) Direktive 89/398 sta bili med drugim sprejeti Direktiva Komisije 91/321/EGS z dne 14. maja 1991 o formulah za dojenčke in nadaljevalnih formulah (UL L 175, str. 35), spremenjena z Direktivo Komisije 1999/50/ES z dne 25. maja 1999 (UL L 139, str. 29, v nadaljevanju: Direktiva 91/321), in Direktiva

Komisije 96/5/ES z dne 16. februarja 1996 o žitnih kašicah ter živilih za dojenčke in majhne otroke (UL L 49, str. 17), spremenjena z Direktivo Komisije 98/36/ES z dne 2. junija 1998 (UL L 167, str. 23) in z Direktivo Komisije 1999/39/ES z dne 6. maja 1999 (UL L 124, str. 8, v nadaljevanju: Direktiva 96/5).

- 27 V skladu s členom 1(2)(a) in (b) Direktive 91/321 in členom 1(4) Direktive 96/5 so „dojenčki“ otroci, mlajši od 12 mesecev, in „majhni otroci“ otroci, stari od enega leta do treh let.
- 28 Direktivi 91/321 in 96/5 določata pravila glede sestave in označevanja formul za dojenčke in nadaljevalnih formul za zdrave dojenčke in žitnih kašic ter živil za dojenčke in majhne otroke.

Nacionalna ureditev

- 29 Člen 3(2) Uredbe predsednika republike št. 128 z dne 7. aprila 1999 o izvedbenih pravilih za Direktivi 96/5 in 98/36/CE o žitnih kašicah in živilih za dojenčke in majhne otroke (GURI št. 109 z dne 12. maja 1999, str. 5, v nadaljevanju: Uredba št. 128/1999) določa:

„[...] zadevna živila [...] ne smejo vsebovati ostankov pesticidov v količinah, večjih od 0,01 mg/kg, prav tako ne smejo vsebovati gensko spremenjenih snovi.“

30 Člen 4(1) Uredbe ministra za zdravje št. 500 z dne 6. aprila 1994 o izvedbenih pravilih za Direktivo Komisije 91/321/EGS z dne 14. maja 1991 o začetnih in nadaljevalnih formulah za dojenčke in majhne otroke in Direktivo Sveta 92/52/EGS z dne 18. junija 1992 o začetnih in nadaljevalnih formulah, namenjenih izvozu v tretje države (GURI št. 189 z dne 13. avgusta 1994, str. 3, v nadaljevanju: Uredba št. 500/1994) določa:

„Živila za dojenčke morajo biti proizvedena iz virov beljakovin, opredeljenih v prilogi k [Uredbi št. 128/1999] in v skladu z določbami, ki jih ta vsebuje, in iz drugih sestavin živil, za katere je bilo s splošno sprejetimi znanstvenimi spoznanji ugotovljeno, da so primerni za posebne prehranske namene dojenčkov od njihovega rojstva.“

31 Z Uredbo št. 371/2001 je bila v členu 4(1) Uredbe št. 500/1994 dodana ta poved:

„V vsakem primeru je izključena uporaba proizvodov, proizvedenih iz GSO, razen glede odstopanja, določenega v Uredbi (ES) št. 49/2000.“

Dejansko stanje in vprašanje za predhodno odločanje

32 S sodbo z dne 14. maja 2002 je Tribunale amministrativo regionale del Lazio razveljavil Uredbo št. 371/2001, ker iz nje izhaja, da prisotnosti GSO, v razmerju, ki ne presega enega odstotka sestavin, iz katerih so proizvedene začetne formule za dojenčke in nadaljevalne formule, in ki je bila povzročena z naključno kontaminacijo, ni treba navesti pri označevanju teh formul.

- 33 V tej sodbi je bilo med drugim razsojeno, da odstopanje od obveznosti označevanja, določeno z Uredbo št. 371/2001, krši člen 3(2) Uredbe št. 128/1999 in da ga poleg tega Uredba št. 49/2000 ne zahteva, saj slednja ne velja za živila za dojenčke in mlajše otroke.
- 34 Po stališču tega sodišča so bili z Direktivo 91/321 sprejeti posebni predpisi zlasti glede označevanja živil za dojenčke in mlajše otroke. Vendar naj bi ti predpisi odstopali od splošne skupnostne ureditve glede označevanja živil, ki jo določa Direktiva 79/112, saj naj bi ta predpisovala strožje zahteve od splošnega načela popolnega in pravilnega obveščanja potrošnika.
- 35 To ureditev Skupnosti je treba razlagati tako ne le zaradi same sistematike ureditve, temveč tudi zaradi upoštevanja previdnostnega načela, ki je splošno načelo v pravu Skupnosti in naj bi zahtevalo kar najboljšo možno obveščenost.
- 36 Po drugi strani je bila v navedeni sodbi tožba v preostalem delu zavrnjena. Tako je bilo razsojeno, da je Uredba št. 371/2001 v delu, v katerem dovoljuje, da začetne in nadaljevalne formule za dojenčke in mlajše otroke vsebujejo sestavine iz GSO, v razmerjih, ki ne presegajo enega odstotka, zakonita.
- 37 Ministero della Salute je 25. junija 2002 vložilo pritožbo zoper to sodbo pri Consiglio di Stato in predlagalo njeno razveljavitev v delu, v katerem ta razveljavlja Uredbo št. 371/2001.

- 38 Ministero della Salute je v utemeljitev svoje pritožbe navajalo zlasti to, da nobena od posebnih direktiv o živilih za dojenčke in mlajše otroke ne vsebuje pravil o navajanju naključne prisotnosti sestavin iz GSO pri označevanju navedenih živil.
- 39 Iz navedenega naj bi izhajalo, da se uporabljajo le določbe, ki so določene v Uredbi št. 1139/98, tako da te določbe, vključno s tistimi glede dovoljene ravni, ki jo določa Uredba št. 49/2000, veljajo za vsa živila in torej tudi za živila za dojenčke in mlajše otroke.
- 40 Associazione Italiana Industrie Prodotti Alimentari (AIIPA) (italijansko združenje živilskih proizvajalcev) je v pritožbenem postopku s svojo intervencijo podprla Ministero della Salute.
- 41 Codacons, ob podpori Adusbef in Federconsumatori, intervenientov v pritožbenem postopku, je predlagala, naj se pritožba zavrne.
- 42 V navedenih okoliščinah je Consiglio di Stato menilo, da je za rešitev spora o glavni stvari potrebna razlaga Uredbe št. 1139/98, in prekinilo odločanje ter Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali se določba iz člena 2(2)(b) Uredbe [...] št. 1139/98 [...] uporablja tudi za živilske proizvode za dojenčke in mlajše otroke do tretjega leta; zlasti, ali je treba naključno kontaminacijo teh proizvodov s sestavinami iz [GSO] v razmerju, ki ne presega enega odstotka, navesti pri označevanju?“

Vprašanje za predhodno odločanje

- 43 Predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, ali je treba člen 2(2)(b) Uredbe št. 1139/98 razlagati tako, da se oprostitev od obveznosti, določene v členu 2(1) in (3) te uredbe, da je treba pri označevanju živil navesti navzočnost sestavin iz določenih GSO, če je ta posledica naključne kontaminacije in ne presega praga enega odstotka, uporablja tudi za živila za posebne prehranske namene za dojenčke in mlajše otroke.
- 44 Zd uvod je treba opomniti, da je načeloma le predložitveno sodišče pristojno za določitev obsega vprašanj za predhodno odločanje, za katera meni, da jih mora postaviti Sodišču.
- 45 Iz navedenega izhaja, da vprašanja o zakonitosti člena 2(2)(b) Uredbe št. 1139/98, ki ga je podredno postavil Codacons, če bi Sodišče sklenilo, da ta določba velja tudi za živila za dojenčke in mlajše otroke, Sodišče ne more obravnavati, saj očitno presega obseg vprašanja za predhodno odločanje, ki ga je opredelilo predložitveno sodišče.
- 46 Da bi odgovorili na vprašanje za predhodno odločanje, je upoštevne določbe Uredbe št. 1139/98 treba umestiti v celoto skupnostnih predpisov glede označevanja živil.

- 47 Drugo sklicevanje v preambuli Uredbe št. 1139/98 se nanaša na člen 4(2) Direktive 79/112, na podlagi katerega predpisi Skupnosti, ki veljajo za posebej navedena živila in ne za živila na splošno, lahko zahtevajo poleg navedb iz člena 3 te direktive še nadaljnje obvezne navedbe.
- 48 Uredba št. 1139/98 torej obsega določbe glede označevanja, ki so po četrti uvodni izjavi v Direktivi 79/112 „posebna pravila, ki se uporabljajo vertikalno samo za določena živila“.
- 49 Uredba št. 1139/98 se dejansko uporablja samo za določena živila, in sicer za tista, pridobljena v celoti ali delno iz gensko spremenjene soje ali vrst koruze iz člena 1(1) te uredbe.
- 50 Glede skupnostnih predpisov na področju živil za posebne prehranske namene, natančneje za prehrano dojenčkov in mlajših otrok, iz člena 4 Direktive 89/398 izhaja, da mora Komisija sprejeti posebne direktive, ki zlasti vsebujejo določbe o označevanju, predstavitvi in oglaševanju določenih proizvodov, med katere spadajo začetne formule za dojenčke, nadaljevalno mleko za dojenčke in nadaljevalna hrana in živila za dojenčke.
- 51 Tako sta bili sprejeti Direktivi 91/321 in 96/5, ki določata pravila za sestavo in označevanje formul za dojenčke in nadaljevalnih formul za zdrave dojenčke in za žitne kašice ter živila za dojenčke in mlajše otroke.

- 52 Zastavlja se torej vprašanje, ali posebne zahteve glede označevanja iz Uredbe št. 1139/98 veljajo tudi za živila za posebne prehranske namene za dojenčke in mlajše otroke, na katere se nanašajo skupnostni predpisi, navedeni v točkah 50 in 51 te sodbe.
- 53 Iz člena 7(1) in (4) Direktive 89/398, razlaganega glede na četrto uvodno izjavo te direktive, izhaja, da se določbe glede označevanja, kot so te, določene z Uredbo št. 1139/98, načeloma uporabljajo za živila za posebne prehranske namene, na katera se nanaša ta direktiva, in sicer tiste, ki so namenjene zagotavljanju posebnih prehranskih potreb določenih kategorij oseb, razen če je za zagotovitev zadevnih posebnih prehranskih potreb treba določiti odstopanja od teh določb (glej v tem smislu sodbo z dne 16. decembra 1999 v zadevi UDL, C-101/98, Recueil, str. I-8841, točki 15 in 18).
- 54 Vendar direktivi 91/321 in 96/5 ne vsebujeta posebnih zahtev glede označevanja prisotnosti sestavin iz GSO, ki bi odstopale – kar zadeva živila, namenjena dojenčkom in mlajšim otrokom – od tistih, določenih z Uredbo št. 1139/98. Do zdaj se je menilo, da take zahteve niso potrebne za zagotovitev posebnih prehranskih potreb dojenčkov in mlajših otrok.
- 55 Posledično in glede na to, da ni nobenih nasprotnih elementov, ki bi izhajali bodisi iz besedila, sobesedila ali namena člena 2(2)(b) Uredbe št. 1139/98, je treba to določbo razlagati tako, da oprostitev od posebnih zahtev, ki jo ta določba določa glede označevanja, ki je urejeno z navedeno uredbo, velja tudi za živila za posebne prehranske namene za dojenčke in mlajše otroke iz Direktive 89/398.

- 56 Te razlage ni mogoče postaviti pod vprašaj na podlagi previdnostnega načela.
- 57 Kot izhaja iz četrte in šeste uvodne izjave, Uredba št. 1139/98 zasleduje dvojni cilj, in sicer, prvič, odstranitev potencialnih ovir za prosti pretok proizvodov, ki vsebujejo gensko modificirani sojo ali koruzo, in, drugič, obveščanje končnega potrošnika (glej v tem smislu sodbo z dne 12. junija 2003 v zadevi Glawischnig, C-316/01, Recueil, str. I-5995, točki 30 in 31).
- 58 Uredba št. 1139/98 ureja dodatne podatke poleg tistih, katerih navedba je že obvezna pri označevanju določenih živil na podlagi Direktive 79/112, ki sama po sebi ni bila mišljena kot ukrep za varstvo okolja (glej že navedeno sodbo Glawischnig, točka 33).
- 59 V peti in šesti uvodni izjavi Uredbe št. 1139/98 je poleg tega navedeno, da dodatne posebne zahteve za označevanje, ki jih ta uredba določa, temeljijo na enakih načelih kot določbe iz člena 8 Uredbe št. 258/97 in so namenjene obveščanju končnega potrošnika.
- 60 Poleg tega iz istih uvodnih izjav izhaja, da navedene zahteve veljajo za živila in živilske sestavine, ki so iz GSO ali so pridobljeni iz njih in so bili dani na trg pred začetkom veljavnosti Uredbe št. 258/97 na podlagi odobritve, izdane na podlagi Direktive 90/220/EGS, ter za živila in živilske sestavine, ki se dajejo na trg po začetku veljavnosti te uredbe.

- 61 V skladu z ustaljeno sodno prakso previdnostno načelo predpostavlja negotovost glede obstoja ali obsega tveganj za zdravje ljudi (glej v tem smislu sodbo z dne 9. septembra 2003 v zadevi Monsanto Agricoltura Italia in drugi, C-236/01, Recueil, str. I-8105, točka 111 in navedena sodna praksa).
- 62 Vendar osma uvodna izjava Uredbe št. 258/97 razglša, da so dodatne posebne zahteve za označevanje, določene s to uredbo, namenjene temu, da bi se zagotovilo, da so potrošniku na voljo potrebni podatki o zadevnih živilih. Dodaja, da morajo biti ta varna za človekovo zdravje in da se to varovanje zagotavlja z upoštevanjem postopka za odobritev, vsebovanega v Direktivi 90/220 in/ali s postopkom enotne presoje, določenim v tej uredbi.
- 63 Dejansko dajanje na trg GSO, ki ga ureja Uredba št. 1139/98, ni mogoče brez predhodne odobritve le-teh po opravljeni presoji tveganj, ki naj bi zagotovila, da glede na njene zaključke, ti niso nevarni za potrošnika. Previdnostno načelo je, glede na okoliščine primera, del takega postopka sprejemanja odločitve (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo Monsanto Agricoltura Italia in drugi, točka 133).
- 64 Glede na zgoraj navedeno je na postavljeno vprašanje treba odgovoriti tako, da je člen 2(2)(b) Uredbe št. 1139/98 treba razlagati tako, da oprostitev, določena v členu 2(1) in (3) te uredbe, od obveznosti navedbe prisotnosti sestavin iz določenih GSO, če je njihova prisotnost posledica naključne kontaminacije in ne presega praga enega odstotka, pri označevanju živil, velja tudi za živila za posebne prehranske namene za dojenčke in mlajše otroke.

Stroški

65 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (drugi senat) razsodilo:

Člen 2(2)(b) Uredbe Sveta (ES) št. 1139/98 o obveznih navedbah pri označevanju nekaterih živil, proizvedenih iz gensko spremenjenih organizmov, ki so različne od tistih, predpisanih z Direktivo 79/112/EGS, kot je bila spremenjena z Uredbo Komisije (ES) št. 49/2000 z dne 10. januarja 2000, je treba razlagati tako, da oprostitev, določena v členu 2(1) in (3) te uredbe, od obveznosti navedbe navzočnosti sestavin iz določenih GSO, če je njihova prisotnost posledica naključne kontaminacije in ne presega praga enega odstotka, pri označevanju živil, velja tudi za živila za posebne prehranske namene za dojenčke in mlajše otroke.

Podpisi